

HORACE

Séance 3

SATIRES

LIVRE 2.6

La vie qu'Horace aime

Hoc erat in votis : **modus** agri non ita magnus,
hortus ubi et **tecto** vicinus **iugis** aquae fons
et paulum silvae super his foret. **Auctius** atque
di melius fecere. bene est. Nil amplius oro,
Maia nate, nisi ut **propria** haec mihi munera **faxis**. 5
Si neque maiorem feci ratione mala **rem**
nec sum facturus vitio culpave minorem ;
si veneror stultus nihil horum : 'O si **angulus** ille
proximus accedat, qui nunc **denormat** agellum !'
'O si urnam argenti fors **quae** mihi monstret, ut illi, 10
thesauro invento qui **mercennarius** agrum
illum ipsum **mercatus** aravit, dives amico
Hercule !', si quod **adest** gratum **iuvat**, hac prece te oro :
pingue pecus domino facias et cetera **praeter**
ingenium, utque soles, custos mihi maximus adsis. 15
Ergo ubi me in montes et in **arcem** ex urbe removi,
quid prius illustrem saturis musaque pedestri ?

Nec mala me ambitio perdit nec plumbeus **auster**
autumnusque gravis, **Libitinae quaestus** acerbae.

Matutine pater, seu Iane libentius audis, 20

unde homines operum primos vitaeque labores
instituunt—sic dis placitum—, tu carminis esto
principium. Romae **sponsorem** me rapis : 'Heia,
ne prior officio quisquam respondeat, urge.'

Sive **aquilo radit** terras seu bruma **nivalem** 25

interiore diem **gyro** trahit, ire necesse est.

Postmodo quod mi obsit clare certumque locuto

luctandum in turba et facienda iniuria **tardis**.

'Quid tibi vis, insane ?' et 'Quam rem agis ?' **improbis** urget
iratis precibus ; 'tu **pulses** omne quod obstat, 30

ad Maecenatem **memori** si mente recurras.'

Hoc iuvat et **melli** est, non mentiar. At simul atras

ventum est **Esquilias**, aliena negotia centum

per caput et circa saliunt latus. 'Ante secundam

Roscius orabat sibi adesses ad **Puteal** cras.' 35

'De re communi scribae magna atque nova te

orabant hodie meminisses, **Quinte**, reverti.'

'Imprimat his cura Maecenas signa tabellis.'

Dixeris : 'Experiar' : 'Si vis, potes,' addit et instat.

Septimus octavo propior iam fugerit annus, 40

ex quo Maecenas me coepit habere suorum

in numero, **dumtaxat** ad hoc quem tollere **raeda**

vellet iter faciens et cui concredere **nugas**

hoc genus : 'Hora quota est ?' **Thraex** est **Gallina Syro** par ?'

'Matutina parum **cautos** iam frigora mordent', 45

et quae **rimosa** bene deponuntur in aure.

Per totum hoc tempus subiectior in diem et horam
invidiae **noster**. Ludos spectaverat, una
luserat in campo : 'fortunae filius' omnes.
Frigidus a **rostris manat** per **compita** rumor. 50
Quicumque obuius est, me consulit : 'O bone (nam te
scire, deos quoniam propius contingis, oportet),
numquid de **Dacis** audisti ?' 'Nil equidem.' 'Ut tu
semper eris **derisor**.' 'At omnes di exagitent me,
si quicquam.' 'Quid ? militibus promissa **Triquetra** 55
praedia Caesar an est Itala tellure daturus ?'
Iurantem me scire nihil mirantur ut **unum**
scilicet egregii mortalem atque silenti.
Perditur haec inter misero lux non sine votis :
O rus, quando ego te adspiciam quandoque licebit 60
nunc veterum libris, nunc somno et inertibus horis
ducere **sollicitae** iucunda **oblivia** vitae ?
O quando **fabam Pythagorae cognata** simulque
uncta satis **pingui** ponentur **holuscula** lardo ?
O noctes cenaque deum, quibus ipse meique 65
ante Larem proprium **vescor vernasque procaces**
pasco **libatis dapibus**. **Prout** cuique **libido** est,
siccatur inaequales **calices** conviva solutus
legibus insanis, seu quis capit **acria** fortis
pocula seu modicis **uvescit** laetius. Ergo 70
sermo oritur, non de villis domibusve alienis,
nec male necne **Lepos saltet** : sed, quod magis ad nos
pertinet et nescire malum est, **agitamus** utrumne
divitiis homines an sint virtute beati,
quidve ad amicitias, **usus** rectumne, trahat nos 75
et quae sit natura boni summumque quid eius.
Cervius haec inter vicinus **garrit aniles**

ex re fabellas. siquis nam laudat Arelli
sollicitas ignarus opes, sic incipit : 'Olim
rusticus urbanum murem **mus** paupere fertur 80
accepisse **cavo**, veterem vetus hospes amicum,
asper et **attentus quaesitis**, ut tamen **artum**
solveret hospitiis animum. Quid multa ? neque ille
sepositi ciceris nec longae **invidit avenae**,
aridum et ore ferens **acinum semesaque** lardi 85
frusta dedit, cupiens varia **fastidia** cena
vincere tangentis male singula dente superbo,
cum **pater** ipse domus **palea** porrectus in **horna**
esset ador loliumque, **dapis** meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc : "Quid te iuvat" inquit, "amice, 90
praerupti nemoris patientem vivere dorso ?
Vis tu homines urbemque **feris praeponere** silvis ?
Carpe viam, mihi crede, comes, terrestria **quando**
mortales animas vivunt **sortita** neque ulla est
aut magno aut parvo **leti fuga : quo**, bone, **circa**, 95
dum licet, in rebus iucundis vive beatus,
vive memor quam sis **aevi** brevis." Haec ubi dicta
agrestem pepulere, domo levis **exsilit** ; inde
ambo propositum **peragunt** iter, urbis **aventes**
moenia nocturni **subrepere**. Iamque tenebat 100
nox medium caeli spatium cum ponit uterque
in locuplete domo vestigia, **rubro** ubi **cocco**
tincta super lectos **canderet vestis eburnos**
multaque de magna superessent **fercula** cena,
quae **procul exstructis** inerant **hesterna canistris**. 105
Ergo ubi purpurea **porrectum** in veste locavit
agrestem, veluti **succinctus cursitat** hospes
continuatque dapes nec non verniliter ipsis

fungitur officiis, **praelambens** omne quod adfert.
 Ille cubans gaudet mutata sorte bonisque 110
 rebus **agit** laetum convivam, cum subito ingens
valvarum strepitus lectis **excussit** utrumque.
 Currere per totum pavidi **conclave** magisque
 exanimes trepidare, simul domus alta **Molossis**
personuit canibus. tum rusticus : "Haud mihi vita 115
 est opus hac" ait et "valeas : me silva cavusque
 tutus ab insidiis tenui solabitur **ervo**."

LIVRE I, 6c

Autoportrait d'Horace

Afin d'équilibrer quelque peu la longueur de nos séances, nous avons découpé en trois morceaux cette jolie satire. En voici la troisième partie :

Deinde eo dormitum, non sollicitus mihi quod cras
surgendum sit mane, **obeundus Marsya**, qui se 120
 vultum ferre negat **Noviorum** posse minoris.
 Ad **quartam** iaceo ; post hanc vagor aut ego lecto
 aut scripto quod me tacitum iuвет unguor **olivo**,
 non quo **fraudatis** immundus Natta **lucernis**.
Ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum 125
 admonuit, fugio **Campum** lusumque **trigonem**.
Pransus non avide, quantum **interpellet** inani
 ventre diem durare, domesticus **otior**. Haec est
 vita solutorum misera ambitione gravique ;
 his me consolor victurum suavius **ac si** 130
 quaestor **avus** pater atque meus **patruusque** fuisset.